

Известување за медиуми бр. 3

December 5

2014

Во текот на месец октомври 2014 година, Центарот за истражување и креирање на политики (ЦИКП) спроведе теренска анкета на репрезентативен примерок од 1116 испитаници на територијата на Република Македонија со цел да ги утврди различните форми на скриени економски активности

Работилница бр. 2:
Зајакнување на
медиумското
известување за
скриената економија
и корупција: најнови
трендови и европски
искуства

Известување до медиумите бр. 3

Во текот на месец октомври 2014 година, Центарот за истражување и креирање на политики (ЦИКП) спроведе теренска анкета на репрезентативен примерок од 1116 испитаници на територијата на Република Македонија со цел да ги утврди различните форми на *скриени економски активности*. Дел од резултатите беа презентирани за време на работилницата одржана на 28.11.2014 година во Скопје на тема “Зајакнување на медиумското известување за скриената економија и корупција: најнови трендови и европски искуства.” Во продолжение на истата тема од страна на новинарите беа подигнати различни поврзани теми и прашања на кои се обедоа да дадат одговор Емил Шурков од ЦИКП и Руслан Стефанов од Центарот за изучување на демократијата од Бугарија и Питер Родџерс - Професор по меѓународен бизнис на Универзитетот во Шефилд, Велика Британија.

Како мислите дека ќе се одрази новиот закон за хонорарци врз сивата економија во Македонија и кое е вашето мислење за оваа мерка?

Руслан Стефанов - Директор на економската програма, Центар за изучување на демократијата

Особено во Источна Европа државите се повеќе се обидуваат да го зголемат обсегот на даночната политика со цел приклучување на различните видови на договори за работа кон плаќање на социјални придонеси и други давачки. Тој процес е неминовен и тешко е возможно дека би можеле да го спречите. Она што можете да го направите е да влијаете врз финалната содржина на законот, особено во делот на формулација основицата врз која ќе се пресметуваат социјалните и здравствените придонеси или промена на границата за плаќање на придонеси, независно дали тоа би било некој повисок износ како што е просечната плата на пример.

Што се однесува до законот за хонорари и тврдењето дека меѓу другото тој е наменет за намалување на сивата економија во Македонија, јас не би се согласил со тоа. Денес, особено по светската криза која отпочна во 2008 година, сите земји се обидуваат да ја зголемат ефикасноста и крајниот износ на прибраните даноци и придонеси, и токму на тој начин ја гледам и новата мерка. Таа е наменета за зголемување на приходите на буџетот кој понатаму би се распределил соодветно по разните буџетски ставки. Во секој случај, имајќи на ум дека даночниот товар е еден од главните фактори за пролиферација на непријавената работа и скриената економија, новиот закон за хонорари во најмала рака или ќе нема никакво влијание врз сивата економија, или би можело дури и да ја зголеми зголеми.

Како мислите дека ќе се одрази новиот закон за хонорарци врз сивата економија во Македонија и кое е вашето мислење за оваа мерка?

Емил Шурков – Аналитичар во Центарот за истражување и креирање на политики (ЦИКП)

Владата на РМ веќе спроведува неколку различни мерки во правец на намалување на сивата економија во Македонија и новиот закон за хонорарци е добра идеја во добар правец. Тоа што недостасува во целиот процес на носење на законот е поголема транспарентност и допрецизирање на одредени елементи со цел да се избегне генералната конфузија во врска со законот на која сите ние сме сведоци, а со тоа и слабо прифаќање на истиот. Во јавноста се прошири информација дека од законот ќе бидат иземени функционери, пратеници и други носители на јавни функции. Оваа ставка од законот

претставува јасна дискриминација која очигледно предизвикува оправдана фрустрација кај јавноста и само го влошува раслојувањето на општеството и даночната дисциплина. Со цел обезбедување еднаквост на сите категории граѓани во Македонија законот мора да се допрецизира, особено во делот на исклучоците, со цел да се обезбеди рамноправност и да се обезбеди лојалност и почит кон законот од страна на сите граѓани на РМ.

Што се однесува до мерките кои ги спроведува владата насочени кон сузбивање на сивата економија и непријавената работа можам да кажам дека се движат во добар правец и треба да се продолжи со нивната имплементација но без иземање на евалуацијата на политиките како главна компонента во процесот на оптимизација на истите. Како добри активности би ги спомнал акциските планови за сузбивање на сивата економија која ги координира активностите на неколку тела и институции, програмите за самовработување на АВРМ, креирањето на инспекцискиот совет, зголемувањето на бројот на заедничките инспекции помеѓу УЈП, МВР, Финансиската полиција, и Државниот пазарен инспекторат и активностите поврзани со обезбедување на електронска поврзаност помеѓу сите релевантни владини институции. Но тоа што недостасува, а е круцијално во борбата против скриената економија, е поголема административна сплотеност помеѓу разните институции, поголем број на решенија за електронска и автоматизирана размена на релевантни податоци. Некои институции се понапред со воведувањето на овакви системи на внатрешна соработка но дефинитивно тој процес треба да биде зајакнат и забрзан, и од кадровски и од логистички и технолошки аспект.

Како Велика Британија се справува со сивата економија и што би можела Македонија да примени, како најдобра практика?

Питер Родџерс - Професор по меѓународен бизнис, Универзитет во Шефилд

Во Велика Британија има систем со кој се пресметува степенот на ефикасност на различните мерки, насочени на пример кон непријавениот труд, преку колку фунти се враќаат во буџетот со секоја фунта потрошена на мерки на одвраќање и репресивни мерки. Во случајот на Британија тој размер е за секоја фунта потрошена на горенаведените мерки се враќаат 4 фунти во државниот буџет. Овој размер секако не е занемарувачки и претставува голем поттик за властите да продолжат со

такви мерки. Но споредено со размерот кој го нудат куративните мерки (амнеситрање, самостојно пријавување, шеми на сервисни ваучери) и поттикнувачките мерки (кампањи и петиции) се далеку поефикасни од репресивните мерки и мерките на одвраќање кои се најзастапени во Британија па и во ЕУ. За секоја фунта потрошена на куративни и поттикнувачки мерки во буџетот се враќаат 10-

15 фунти. Ова е индикација дека владите треба да посветат поголемо внимание врз начинот на кој се таргетираат прекршителите и поголемо внимание врз избор на соодветна мерка која би дала најоптимални резултати и од аспект на буџетските приходи и од аспект на овозможување полесен пристап до формалната економија. Значи мојот совет кон македонските власти е да се интензивира употребата на куративните и поттикнувачките мерки.